

« Modige Måselv
Måselv er en av fem kommuner i Norge som sier blankt nei til å ansette leger som reserverer seg mot abort. Det er ei modig holdning. **Folkebladet**

« Det er bokstavelig talt ingen dans på roser å smi sammen en profesjonell forestilling, så vi tror alle dyktiggjøres gjennom en slik prosess. Framfor alt skaper det stolthet, fellesskap og tilhørighet. Både Huset og skolen har gjennom disse årene vært opptatt av presentere genuine historier fra nord, fortellinger vi kan identifisere oss med. **Allposten**

« Men hvor mange PC-brukere uten terrorplaner vil få sin tankevirksomhet overvåket? Og hva blir den neste, alvorlige kriminalitetsreformen hvor politiet får bruke trojanere? **Tromsø**

FYSAK: Hva innebærer rett til fysisk aktivitet på mellomtrinnet i skolen?

Vi trenger en aktiv skoledag

På den 3. side

Karin Helene Danielsen
Universitetslektor i kroppsøving og idrett, Idrætshøgskolen i Nord

Rett til fysisk aktivitet (FYSAK) ble av Utdanningsdirektorater pålagt alle skoler fra 1. august 2009. Aktivitet skal gi alle elevene på 5.-7. årstrinn tilbud om jevnlig fysisk aktivitet utenom kroppsøvingsfaget. Til sammen skal fysisk aktivitet utgjøre 76 timer til fordeling innenfor 5.-7. trinn. Det vil i praksis si ca. 40 minutter i uken fordelt på 3 år.

Formålet er å legge til rette for en mer variert og aktiv skoledag for elevene, som igjen gir positive effekter både for læringsmiljøet og læringsutbytte, og for fysisk og psykisk helse. Den fysiske aktiviteten skal tilrettelegges slik at elevene, uten hensyn til funksjonsnivå, kan oppleve glede, mestring, fellesskap og variasjon i skoledagen.

Aktiviteten har ikke egne fastsatte kompetansemål, men timene kan brukes til å støtte opp under opplæring og læringsprosesser. Skoleeier skal ta hensyn til elevenes interesser og evner ved utformingen av aktivitetsopplegget. Aktivitet innebærer en utvidelse av skoledagen og skal ikke erstatte friminutt og lignende. Den kan ikke bli delt opp i så små økter at aktiviteten ikke er egnet for sitt mål, eller samles for å arrangere idrettsdager og lignende.

Tromsø kommune

I forbindelse med innføringen ble rektorer og ansvarlige for fysisk aktivitet ved samtlige skoler på barnetrinnet kontaktet i løpet av våren 2010 og våren 2011. Hensikten var å evaluere implementeringen så langt. Formålet om å legge til rette for en mer variert og aktiv skoledag med fysisk aktivitet for elevene er varierende ved den enkelte skole, men sett under ett oppfyller likevel de fleste departementets krav om organisering.

De fleste skolene har ukentlig aktivitet i mer enn 30 minutter. Egne timer er innført og skoledagen er utvidet. Den fysiske aktiviteten er timeplanfestet og blir på de fleste skolene organisert av ikke pedagogisk personale og lærere uten kompetanse på feltet.

Tid til planlegging og evaluering blir ikke prioritert, og aktiviteten blir i mange tilfeller svært tilfeldig etter størrelsen på gruppen, tilgjengelige fasiliteter og hvem som

ILLUSTRASJONSFOTO

er ansvarlige for gjennomføringen. Lette løsninger med lite aktivitetsvariasjon blir gitt, - for det meste i form av ballspill. Samtaler gjort med rektorer støtter resultatene i undersøkelsen, samt utfordringene ved bruk av ikke pedagogisk personale og lærere uten kompetanse. Flere rektorer oppgir at de har prøvd ut forskjellige opplegg for å få til optimale løsninger, best ser det ut til å fungere på skoler hvor ledelsen har brukt av egne ressurser til å lønne faglærere.

Krav til kvalitet

En rådgivningsgruppe ledet av Marit Breivik kom i mai 2009 med faglige råd angående denne retten som elevene har til fysisk aktivitet. Gruppen baserte seg på tilgjengelig dokumentasjon knyttet til betydningen av fysisk aktivitet for helse og læring, og var svært positiv til satsingen. Gruppen mente det kunne bli vanskelig å gjennomføre satsningen etter intensjonene på den enkelte skole med dagens ressurser og krav til ufaglært kompetanse, og at aktiviteten ikke er hjemlet i læreplanene. De var også usikre på hvordan ansvarsforholdene ville bli da ikke pedagogisk

personale skulle ha ansvar for tilrettelegging av aktiviteten. Ville dette bli noe som andre lærere og skolens ledelse ikke trengte å engasjere seg i? Vil da de fysiske og motoriske forskjellene mellom aktive og inaktive bli forsterket heller enn utjevnet? Rådgivningsgruppa poengterte også at fysisk aktivitet måtte tilrettelegges og ledes av kvalifisert personale, samt at det burde satses på videreutdanning og tilbys kompetanseheving til alle ansvarlige.

Utfordringer

Resultatene i Tromsø skolen stemmer i stor grad med de bekymringene som rådgivningsgruppen uttrykte i sin rapport, samt med undersøkelser gjort i andre byer i Norge. Utfordringen med fysisk aktivitet hos de fleste av skolene i Tromsø er om den gir alle elevene opplevelse av glede, mestring, fellesskap og variasjon. En studentoppgave utført blant elever på to barneskoler i Tromsø våren 2013 viser at elevene på den ene skolen opplever glede, men ikke variasjon med fysisk aktivitet. Eleven på den andre skolen opplever verken glede eller variasjon.

« Elevene ønsket tilbud om å drive med allsidig aktivitet, men tilbudet som ble gitt ved begge skolene var svært ensidig og ballspillrelatert.

Grunnene til forskjellene i opplevelse var i stor grad relatert til organiseringen og aktivitetstilbudet som ble gitt.

Elevene ønsket tilbud om å drive med allsidig aktivitet, men tilbudet som ble gitt ved begge skolene var svært ensidig og ballspillrelatert.

Får elevene gjennom rett til fysisk aktivitet tilrettelagt et tilfredsstillende tilbud som svarer med aktivitetens formål om å legge til rette for en mer aktiv skoledag?

Har skoleeier påsett at den fysiske aktiviteten oppfyller minimumskravene som er gitt? Doktorgradsarbeidet til Holden Bergh (2013) «HEIA – mat og aktivitet for god helse» viser at elevene opplevde at tiltakene om fysisk aktivitet avtok i løpet av gjennomføringsperioden på 20 måneder. Hun fant også at det var vanskelig å nå alle elevene, kanskje spesielt de som trenger det mest.

Et overraskende resultat var at overvektige barn opplevde mindre glede knyttet til fysisk aktivitet etter at de iverksatte tiltak som skulle øke gleden. Hva skjer så med elevene i Tromsø skolen som ikke opplever glede, ikke liker ballspill eller fysisk aktivitet, er motorisk svake eller overvektige? Klarer vi med innføringen og organiseringen av fysisk aktivitet å fremme de positive verdiene, eller skaper vi et større skille mellom aktive og mindre aktive?

id, før for sent.

dette feltet.

Dessuten: Eierne av Intro søker nå om midler for ett år nå. Hvorfor i alle dager skal en suksesshistorie endres totalt for dette ene året?

Fylkesråd for kultur, næring og helse, Line Miriam Sandberg er ny i jobben. Jeg håper hun forstår at kulturnæringsenes del av brutto nasjonalprodukt i Norge er dobbelt så stor som fra jordbruk og skogbruk til sammen. Og tre ganger så stor som fra fiske.

Intros framtid er altfor viktig til at byråkratene skal sitte i førersetet uten klart politisk mandat. Kulturnæringene i Troms trenger nå politisk lederskap.

Så ta tak i rattet, Sandberg. Det er du som skal være sjåfør.

Kulturredaktør
Lasse Jangås

Dagens kommentar

Unge Høyre boikotter 8.marstoget, leser jeg. De har da aldri gått i de togene? Som om jeg skulle «boikotte» landsmøtet i Høyre.
Audun Lysbakken
@audunlysbakken

